

Universitatea Tehnică a Moldovei

Principiile fundamentale ale dreptului procesual civil

Student:

Dubinin Liubovi

Conducător:

Lupașcu Zinaida

Conf. univ. dr.

CHIȘINĂU, 2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru

Departamentul Inginerie, drept și evaluarea imobilului

Admis la susținere

Șef departament:

Nume Prenume, titlul științifico-didactic, titlul științific

Albu Svetlana

„_____” _____ 2021

Principiile fundamentale ale dreptului procesual civil

TEZĂ DE MASTER

Student: Dubinin Liubovi, gr. DIC-2005M

Conducător: Lupașcu Zinaida, conf. univ. dr.

Recenzent: Albu Svetlana, pr. univ., dr. hab.

(Nume Prenume, titlul științifico-didactic, titlul Științific, semnătura)

Chișinău, 2021

REZUMAT

Teza de master, intitulată „Principiile fundamentale ale dreptului procesual civil” realizată de Dubinin Liubovi, reprezintă un studiu detaliat asupra problematicii nerespectării principiilor judecătorului imparțial și termenului rezonabil de judecare a cauzei, care se bazează pe următoarele obiective specifice: aprofundarea și ascensiunea nivelului actual al percepției conceptelor de știință a dreptului procesual civil, drept procesual civil, principii fundamentale ale dreptului procesual civil, însușirea cărora joacă un rol indispensabil pentru cercetarea și medierea problematicii de nerespectare a acestor principii în cadrul practicii judiciare naționale.

Atingerea obiectivelor prevede aplicarea următoarelor metodologii de cercetare: logică (metoda de însușire rațională, definire, analiză, sinteză și comparație, conform tezei, a normelor și principiilor dreptului procesual civil, prin abordarea structurată pe capitole a temei: 1. Definirea conceptului de știință a dreptului procesual civil; 2. Dreptul procesual civil în cadrul sistemului de drept al republicii moldova și 3. Problematika nerespectării principiilor dreptului procesual civil în republica moldova); istorică (cercetare evolutiv – istorice a cotei de gravitate a problematicii abordate); cantitativă (aplicarea procedeelelor de analiză structurală și funcțională a resurselor normativ – juridice ale sistemului dreptului procesual civil, și resurselor informativ – științifice ale doctrinelor de specialitate); și eșantionul (selectarea datelor statistice cantitative și calitative în urma cercetărilor de teren și de birou). Cercetările și rapoartele juridice din 2018-2021 demonstrează actualitatea practicării „sistematice” a nerespectării, în cadrul sistemului judiciar al RM a trăsăturilor normative ale principiilor abordate.

Dintre cauzele multiple ale încălcării principiului imparțialității judecătorilor din RM și principiul termenului rezonabil, autorul prezentei teze le subliniază, în opinia sa, pe cele mai severe: deficitul salarizării judecătorilor și a asistenților auxiliari, în comparație cu media și mediana CoE și salariul mediu brut de piață a RM; influența și lupta intereselor de caracter personal și comun, de natură administrativă și politică; volumul mare de lucru cauzat de birocratizare excesivă; fluctuația numărului de asistenți auxiliari ai judecătorilor; nivelul nedezvoltat al mecanismelor de pregătire și examinare judecătorilor și asistenților săi; neuniformitatea practicii judiciare; înaintarea nemotivată și tardivă a cererii de recurs, apel și revizuire; lipsa din cadrul legislației procesual civile a principiului res judicata; lipsa termenilor previzibili și determinabili de stabilire a rezonabilității timpului de judecare a cauzei; absența nemotivată și neîntemeiată la ședința de judecată a participanților și autorităților relevante; lipsa de diligență în comportamentul autorităților judecătorești și a participanților la proces, ș.a.

Importanța temei abordate se reflectă în scopul lucrării, care prevede identificarea cauzelor încălcării principiilor abordate și în vederea elaborării recomandărilor și proiectelor de atenuare a

problematicii de referință. În opinia autorului, proiectele realizabile, ce prevăd un șir neexhaustiv de recomandări, sunt: Proiectul NM „JusticeInside. Oamenii din interiorul sistemului”(2021); „Reforma justiției”(2018-2023); „Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției” (2021-2024); „Acțiune împotriva corupției în Republica Moldova”(2021); „Strategia de dezvoltare și Planului de Acțiuni pentru Consiliul de Mediere”(2020-2024), valabilitatea celui din urmă fiind sub semnul întrebării, întrucât direcțiile sale strategice sunt în contradicție cu „Reforma justiției” și „Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției”.

Cuvinte cheie: principii, imparțialitate, judecător, termen, rezonabil.

SUMMARY

The master's thesis, entitled "Fundamental principles of civil procedural law" by Dubinin Liubovi, is a detailed study on the issue of non-compliance with the principles of impartiality and reasonable time, which is based on the following specific objectives: deepening and raising the current level of perception of the concepts of science of civil procedural law, civil procedural law, fundamental principles of civil procedural law, the acquisition of which plays an indispensable role for research and mediation of the issue of non-compliance with these principles in national judicial practice. Achieving the objectives requires the application of the following research methodologies: logic (method of rational acquisition, definition, analysis, synthesis and comparison, according to the thesis, of the norms and principles of civil procedural law, by approaching the topic structured by chapters: 2. civil procedural law within the legal system of the Republic of Moldova and 3. Issues of non-compliance with the principles of civil procedural law in the Republic of Moldova); historical (evolutionary - historical research of the severity of the approached issue); quantitative (application of the structural and functional analysis procedures of the normative-legal resources of the civil procedural law system, and of the informative-scientific resources of the specialized doctrines); and the sample (selection of quantitative and qualitative statistical data from field and office research). The researches and legal reports from 2018-2021 demonstrate the topicality of the “systematic” practice of non-compliance, within the judicial system of the Republic of Moldova, of the normative features of the approached principles. Among the multiple causes of violation of the principle of impartiality of judges in the Republic of Moldova and the principle of reasonable time, the author of this thesis emphasizes, in his opinion, the most severe: the deficit of judges and assistants, compared to the average RM market; the influence and struggle of personal and common interests, of an administrative and political nature; high workload caused by excessive bureaucratization; fluctuations in the number of assistant judges;

undeveloped level of training and examination mechanisms for judges and their assistants; non-uniformity of judicial practice; unmotivated and late submission of the request for appeal, appeal and review; the lack of res judicata in civil procedural law; the lack of foreseeable and determinable deadlines for determining the reasonableness of the time of judgment of the case; unjustified and unfounded absence from the hearing of the participants and the relevant authorities; lack of diligence in the behavior of judicial authorities and participants in the trial, etc. The importance of the approached topic is reflected in the purpose of the paper, which provides for the identification of the causes of the violation of the approached principles and in order to elaborate the recommendations and projects to mitigate the reference issue. According to the author, the feasible projects, which provide a non-exhaustive series of recommendations, are: The NM project “JusticeInside. People inside the system” (2021), “Justice reform” (2018-2023); "Strategy for ensuring the independence and integrity of the justice sector" (2021-2024); "Action against corruption in the Republic of Moldova" (2021); "Development Strategy and Action Plan for the Mediation Council" (2020-2024), the validity of the latter being questionable, as its strategic directions are in conflict with "Justice Reform" and "Strategy for Ensuring the Independence and Integrity of the Justice Sector”.

Keywords: principles, impartiality, judge, term, reasonable.

CUPRINS

LISTA DE ABREVIERI.....	14
INTRODUCERE	15
1. DEFINIREA CONCEPTULUI DE ȘTIINȚĂ A DREPTULUI PROCESUAL CIVIL...17	
1.1 Noțiunea științei dreptului procesual civil.....	17
1.2 Obiectele de cercetare ale științei dreptului procesual civil	18
1.3 Funcțiile științei dreptului procesual civil	18
1.4 Concluzii	18
2. DREPTUL PROCESUAL CIVIL ÎN SISTEMUL DE DREPT AL REPUBLICII MOLDOVA	20
2.1 Formele de apărare ale drepturilor civile	20
2.2 Noțiunea procesului civil și dreptului procesual civil.....	21
2.3 Obiectele de cercetare și metodele dreptului procesual civil	22
2.4 Sistemul dreptului procesual civil	22
2.5 Aplicarea normelor de drept procesual civil	23
2.4.1 Aplicarea în timp a normelor de drept procesual civil	23
2.4.2 Aplicarea în spațiu a normelor de drept procesual civil	24
2.4.3 Aplicarea normelor de drept procesual civil asupra persoanelor	25
2.6 Funcțiile dreptului procesual civil.....	24
2.7 Izvoarele dreptului procesual civil	26
2.8 Corelația dintre dreptul procesual civil și alte ramuri de drept	27
2.9 Fazele și etapele procesului civil.....	28
2.10 Concluzii	29
3. PROBLEMATICA NERESPECTĂRII PRINCIPILOR DREPTULUI PROCESUAL CIVIL ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	30
3.1 Noțiunea principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil.....	31
3.2 Importanța principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil	31
3.3 Clasificarea principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil din cadrul legislației Republicii Moldova.....	32
3.4 Cercetarea practică a problematicii abordate în contextul raporturilor procesual civile.36	
3.4.1 Importanța practică a principiilor de drept procesual civil.....	37
3.4.2 Obiectivele cercetării practice	37
3.4.3 Analiza SWOT a cercetării practice	38
3.5 Tratarea problematicii nerespectării principiului judecătorului imparțial prin metodologia logică și istorică în contextul legislației procedurale civile	39

3.5.1	Elaborarea recomandărilor de ameliorare prin abordarea metodologiei analizei cantitative – structurală și funcțională.....	42
3.5.2	Tratarea problematicii nerespectării principiului judecătorului imparțial prin metodologia eșantion – cercetare de teren și de birou	43
3.5.3	Elaborarea proiectelor de ameliorare prin abordarea metodologiei analizei cantitative/ calitative– structurală și funcțională.....	45
3.6	Tratarea problematicii nerespectării principiului termenului rezonabil de judecare a cauzei prin metodologia logică și istorică în contextul legislației procedurale civile	48
3.6.1	Elaborarea recomandărilor de ameliorare prin abordarea metodologiei analizei cantitative – structurală și funcțională	50
3.6.2	Tratarea problematicii nerespectării principiului termenului rezonabil de judecare a cauzei prin metodologia eșantion – cercetare de teren și de birou	57
3.6.3	Elaborarea proiectelor de ameliorare prin abordarea metodologiei analizei cantitative/ calitative– structurală și funcțională.....	60
3.7	Aplicație practică – rezolvarea spețelor	61
3.7.1	Speță cu privire la principiul imparțialității judecătorului	61
3.7.1.1	Sarcini în baza speței	62
3.7.1.2	Rezolvarea sarcinilor	63
3.7.1.3	Concluzia în baza speței	70
3.7.2	Speță cu privire la principiul termenului rezonabil	71
3.7.2.1	Sarcini în baza speței	72
3.7.2.2	Rezolvarea sarcinilor	72
3.7.2.3	Concluzii în baza speței.....	81
	CONCLUZII	85
	BIBLIOGRAFIE	87
	ANEXE	90
1.	Analiza SWOT a cercetării practice a problematicii tezei	90
2.	Salariul anual al judecătorilor de la începutul carierei (EUR) în anii 2018 și 2020.....	91
3.	Salariul brut al judecătorilor începători și ai CSJ comparativ cu salariul brut mediu în țară în anii 2018 și 2020	92
4.	Cauze primite de judecători la 100 locuitori în anii 2018 și 2020	93
5.	Aprecierea afirmației că remunerarea actuală a judecătorilor este suficientă pentru a asigura acestora independență și imparțialitate	94
6.	Cauzele tergiversării procesului de judecată	95

7.	Durata medie (zile) de soluționare a unei cauzei în instanțele de toate nivelele în anii 2018 și 2020	97
8.	Timpul de soluționare (zile) a cauzelor în toate nivelele de instanțe în anii 2018 și 2020	98
9.	Aprecierea calității motivării hotărârilor judecătorești în Republica Moldova.....	99
10.	Cauzele afectării negative a calității motivării hotărârilor judecătorești.....	100
11.	Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției 2021-2024	101
12.	Principiul „judecător imparțial” – în temeiul legislației.....	102
13.	Principiul „judecător imparțial” – în temeiul doctrinelor.....	103
14.	Spider Map al cuvintelor-cheie pentru conceptul de „judecător imparțial”	104
15.	Principiul „termen rezonabil” – în temeiul legislației.....	105
16.	Principiul „termen rezonabil” – în temeiul doctrinelor	106
17.	Spider Map al cuvintelor-cheie pentru conceptul de „termen rezonabil”	108

INTRODUCERE

Prezenta teză de master, intitulată „Principiile fundamentale ale dreptului procesual civil”, se bazează pe următoarele obiective specifice: aprofundarea și ascensiunea nivelului actual al percepției conceptelor de știință a dreptului procesual civil, drept procesual civil, principii fundamentale ale dreptului procesual civil, însușirea cărora joacă un rol indispensabil pentru cercetarea și medierea problematicii de nerespectare a acestor principii în cadrul practicii judiciare naționale. Pentru atingerea obiectivelor propuse, au fost aplicate următoarele metodologii de cercetare: logică (metoda de însușire rațională, definire, analiză, sinteză și comparație, conform tezei, a normelor și principiilor dreptului procesual civil, prin abordarea structurată pe capitole a temei: 1. Definirea conceptului de știință a dreptului procesual civil; 2. Dreptul procesual civil în cadrul sistemului de drept al republicii moldova și 3. Problematika nerespectării principiilor dreptului procesual civil în republica moldova); istorică (metoda cercetării evolutiv – istorice a cotei de gravitate a problematicii abordate); cantitativă (metoda formată din totalitatea procedeelelor de analiză structurală și funcțională a resurselor normativ – juridice ale sistemului dreptului procesual civil, și resurselor informativ – științifice ale doctrinelor de specialitate); și eșantionul (metoda selectării datelor statistice cantitative și calitative în urma cercetărilor de teren și de birou). Toate elementele de conținut, menționate supra, se conformează cu scopul lucrării, care este determinarea și stabilirea locului și rolului principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil, prevăzute expres și deduse în cadrul sistemului de drept al RM și CtEDO, căruia se conformează toate statele membre ale CoE. Prin urmare, scopul dictează obiectele de studiu ale tezei, și anume: principiile dreptului procesual civil național și principiile dreptului procesual la nivel internațional (dictate de CEDO), care privesc, mai exact, principiile imparțialității judecătorului și termenului rezonabil de judecare a cauzei. Drept surse de informare sau bibliografie pentru cercetarea obiectivelor, în vederea atingerii scopului propus de autor, au jucat un rol important: legislația RM, acquis-ul UE, textele tipărite tradiționale și sursele informative mediatizate online, în format electronic, precum și literatura de specialitate a doctinarilor contemporani autohtoni și străini. Actualitatea temei abordate poate fi exprimată prin analiza datelor statistice, care ne vorbesc despre existența problematicii nerespectării principiilor dreptului procesual civil și în prezent. Întrucât CtEDO reprezintă autoritatea juridică de bază, jurisdicției căreia se conformează și RM ca stat membru al CoE, am putea face referință la raportul cel din urmă, din anul 2020, care ne indică actualitatea chestiunii cu referire la devalorizarea principiului accesului la un proces echitabil. Respectiv, în anul 2020, temeiul proeminent al cauzelor examinate, soluționarea eșuează și în prezent, printr-o „practică sistematică”, la nivelul instanțelor naționale ale RM, este principiul protecției proprietății, iar pe locul doi se plasează, în mod evident, principiul la un proces echitabil.

Încălcarea principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil la nivelul legislației RM reprezintă o problemă transdisciplinară de natură, în primul rând socială, iar mai apoi juridică. Natura socială a problemei prezentei teze poate fi dedusă ușor din afirmația renumitului sociolog american, Robert King Merton, care susține, în studiul său, că geneza unei probleme sociale este perpetual interdependentă de: existența unei disproporții între situația socială reală și normele sociale, consecința neprevăzută, indezirabilă și deviabilă a prototipurilor oficializate ale comportamentului social; formularea vagă a valorilor și scopurilor personale sau comune ale societății. În comuniune cu problema de natură juridică din prezenta teză, care, în esență, se bazează pe studierea faptelor ilicite cu implicații juridice, am putea deduce importanța temei abordate în teză, care constă în analiza precedentelor judiciare, în cadrul cărora se identifică poziția atât defensivă a societății (din punct de vedere social), cât și poziția inobservantă a autorităților judecătorești sau/și participanților oficiali (din punct de vedere juridic) față de normele ce privesc principiile fundamentale ale dreptului procesual civil și însăși aceste principii, în vederea elaborării mecanismelor de prevenire și combatere a unor asemenea litigii. Prezenta teză se axează, în special, pe problematica nerespectării a două principii care, în opinia autorului, reprezintă pilonii unui tribunal echitabil, susținut, de facto, de forul european, CtEDO: principiul imparțialității judecătorului și principiul termenului rezonabil de judecare a cauzei. Problematica nerespectării principiilor în cauză este clar vizibilă în cadrul aplicativ al capitolului 3, unde s-au analizat litigii procesual civile reale. Rezultatele cercetării ne vorbesc despre cauzele de „prosperitate” a practicii imparțialității judecătorilor în instanțele naționale ale RM (spre ex.: salarii relativ scăzute, comparativ cu media și mediana CoE; conflicte de interes personal, administrativ și politic; coruptibilitatea; ș.a.) și a tergiversării procesului de judecată (spre ex.: deficiențe în sistemul didactic de pregătire a autorităților relevante oficiale; neuniformitate legislației, motivare inefficientă a hotărârilor, birocratizarea excesivă; volum mare de lucru; termeni restrânși; ș.a.), efectele/consecințele considerabile ale cărora sunt: suportarea cheltuielilor majore cu privire la acordarea compensațiilor pentru cauzarea prejudiciilor materiale și morale; retrogresiunea sistemului de pregătire și testare a organelor competente juridice; fluctuații majore ale personalului principal și auxiliar din sistemul juridic; fluctuația salariilor; denigrarea imaginii instituțiilor juridice naționale, etc.). În concluzie, „cercul narativ” al cercetării problematicii, în comuniune cu analiza de bază „cauză – efect” a acesteia, a dus la formularea, în baza capitolului 3, a unei liste neexhaustive și predispuse spre îmbunătățire și completare, de recomandări și proiecte de ameliorare (ex.: Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției 2021-2024, uniformizarea practicii judiciare, ș.a.)

CONCLUZII

În urma examinării temei abordate în cadrul tezei de masterat, intitulată „**Principiile fundamentale ale dreptului procesual civil**” și analizei problematicii nerespectării principiilor judecătorului imparțial și termenului rezonabil de judecare a cauzei, autorul a tras următoarele concluzii:

1. ***Principiul imparțialității și principiul termenului rezonabil sunt interconectate***, întrucât au scopul comun de formare, menținere și amendare a infrastructurii Justiției și a statului de drept, ambele fiind dictate de următoarele trăsături: ***independență, integritate, inamovibilitate, transparență, confidențialitate, accesibilitate, previzibilitate, legalitate, autenticitate, chintesență, egalitate, obiectivitate, vigilență, contradictorialitate, uniformitate, celeritate, ș.a.***

2. Cercetările și rapoartele juridice din 2018-2021 demonstrează actualitatea practicării „sistematice” a nerespectării, în cadrul sistemului judiciar al RM a trăsăturilor normative ale principiilor abordate. ***Dintre cauzele multiple ale încălcării principiului imparțialității judecătorilor din RM și principiul termenului rezonabil***, autorul prezentei teze le subliniază, în opinia sa, pe cele mai severe: ***2.1*** Deficitul salarizării judecătorilor și a asistenților auxiliari, în comparație cu media și mediana CoE și salariul mediu brut de piață a RM. ***2.2*** Influența și lupta intereselor de caracter personal și comun, de natură administrativă și politică. ***2.3*** Volumul mare de lucru cauzat de birocratizare excesivă. ***2.4*** Fluctuația numărului de asistenți auxiliari ai judecătorilor. ***2.5*** Nivelul nedezvoltat al mecanismelor de pregătire și examinare judecătorilor și asistenților săi. ***2.6*** Neuniformitatea practicii judiciare. ***2.7*** Înaintarea nemotivată și tardivă a cererii de recurs, apel și revizuire. ***2.8*** Lipsa din cadrul legislației procesual civile a principiului res judicata. ***2.9*** Lipsa termenilor previzibili și determinabili de stabilire a rezonabilității timpului de judecare a cauzei. ***2.10*** Absența nemotivată și neîntemeiată la ședința de judecată a participanților și autorităților relevante. ***2.11*** Lipsa de diligență în comportamentul autorităților judecătorești și a participanților la proces, ș.a.

3. Importanța temei abordate se reflectă în scopul lucrării, care prevede identificarea cauzelor încălcării principiilor abordate și în vederea elaborării recomandărilor și proiectelor de atenuare a problematicii de referință. În opinia autorului, ***proiectele realizabile, ce prevăd un șir neexhaustiv de recomandări, sunt:*** 3.1 Proiectul NM „*JusticeInside. Oamenii din interiorul sistemului*”(2021). 3.2. „*Reforma justiției*”(2018-2023). 3.3 „*Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției*” (2021-2024). 3.4 „*Acțiune împotriva corupției în Republica Moldova*”(2021). 3.5 „*Strategia de dezvoltare și Planului de Acțiuni pentru Consiliul de Mediere*”(2020-2024), valabilitatea celui din urmă fiind sub semnul întrebării,

întrucât direcțiile sale strategice sunt în contradicție cu „Reforma justiției” și „Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției”.

4. Întrebarea ce rămâne deocamdată a fi deschisă spre cercetare istorică este problema organizării zilei de dăsfășurare a „Adunării generale a Judecătorilor”, care a fost anulată repetat de CSM, la data 03.12.21, acesta invocând restricțiile impuse de ANSP în condiția extraordinară COVID. „Amintim că, proiectul de lege pentru modificarea mai multor acte normative, care să permită schimbarea procedurii de numire și alegere a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și a Consiliului Superior al Procurorilor (CSP), a fost aprobat marți, 24 august, în lectură finală, cu 57 de voturi.[...] În proiect se stabilește și modul de organizare a Adunării Generale a Judecătorilor. Astfel, participarea la adunare poate avea loc și prin teleconferință. De asemenea, proiectul introduce posibilitatea folosirii votului electronic, în cazuri extraordinare, cum ar fi pandemia, însă acest fapt urmează să fie reglementat de Adunarea Generală a Judecătorilor. Data pentru desfășurarea Adunării Generale a Judecătorilor va fi stabilită de CSM într-o altă ședință. [30]” **4.1 Potențialele direcții de cercetare** a acestei întrebări și a problematicii abordate în teză ar fi: **4.1.1** Examinarea măsurii de influență a COVID asupra procesului de implementare a legii cu privire la modificarea actelor normative ce prevăd schimbarea procedurii de numire și selectare a membrilor CSM și CSP. **4.1.2** Analiza aprofundată a modificărilor prevăzute de legea în cauză și aprecierea influenței acestora asupra situației problematice nerespectării principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil – imparțialitatea judecătorilor și termenul rezonabil de judecare a cauzelor.

5. Dificultățile întâmpinate pe parcursul cercetării au fost: **5.1** Lipsa accesului la surse informaționale externe (străine) sau accesul limitat (cu plată) (ex: CPC/NCPC al RO). **5.2** Lipsa publicațiilor online ale hotărârilor instanțelor judecătorești naționale emise mai devreme de anul 2008, întrucât Legea privind organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995 prevede publicarea deciziilor, hotărârilor judecătorești, curților de apel și CSJ a RM pe pagina web a acestora doar începând cu anul 2008. **5.3** În procesul întocmirii actelor s-a simțit lipsa datelor informative, cum ar fi: data înaintării cererii către instanțele naționale, sau data emiterii hotărârilor, motivul cererii, ș.a. **5.4.** Nivel începător al experienței practice în domeniul juridic. **5.5** Posibilități reduse de apelare la asistență profesională, în vederea diferitor circumstanțe. **5.6** Imposibilitatea realizării unei personale cercetări eșantion de teren.

6. Contribuția personală în realizarea tezei: teza a fost elaborată, în întregime, și structurată, în mod independent, de autorul său, care nu prezintă bază de cunoștințe în domeniul dreptului, fortificare la etapa de licență..

BIBLIOGRAFIE

Cărți tipărite

1. BELEI, E., BORȘ, A., CHIFA F., COJUHARI, A. *Drept procesual civil. Partea generală*, Chișinău: Cartea Juridică, 2016, 462 p. ISBN 978-9975-4072-9-8.
2. DELEANU, Ion. *Tratat de procedura civila. Volumul. I*, București: Universul Juridic, 2013, 1120 p. ISBN 978-973-127-988-6.
3. CRISTINA MOCANU, Mihaela. *Manual de procedură civilă. Teoria generală, cu trimiteri la Noul Cod de procedură civilă*, București: Editura Universitară, 2012, 219 p. ISBN: 978-606-591-343-1.
4. PISARENCO, Olga. *Drept procesual civil: (note de curs)*, Chișinău: U.T.M, 2011, 404 p. ISBN 978-9975-45-180-2.
5. PISARENCO, Olga. *Metodologia întocmirii actelor procesual civile: (Suport de curs)*, Chișinău: Tehnica – U.T.M, 2015, 91 p. ISBN 978-9975-45-366-0.
6. POALELUNGI M., SÂRCU D., DORUL O., NICA A., GRIMALSCHI L., SPLAVNIC S., *Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a drepturilor omului versus Republica Moldova: Concluzii și recomandări*. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2017, 576 p. ISBN 978-9975-53-828-2.
7. REBECA, Ion. *Introducere în procedura civilă*, București: Hamangiu, 2013, 276 p. ISBN 978-606-678-745-1.

Articole în ziare

8. BÂCU, Adelina, BÂCU, Igor. Dimensiuni teoretico-științifice privind clasificarea pozitivistă a Principiilor Dreptului Procesual Civil. In: *Legea și Viața*. 2015, oct., 6 p.
9. BÂCU, Adelina, Principiul autorității de lucru judecat – garant al stabilității juridice. In: *Legea și Viața*. 2016, sept., 9 p.
10. DUBININ, Liubovi. Eficiența utilizării medierii și necesitatea promovării mecanismului de mediere garantată de stat pe teritoriul republicii moldova. In: «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации». 2021, mart., 16 p.

Publicații oficiale

11. Convenția europeană a Drepturilor Omului: din 04-11-1950. In: *Curtea europeană a Drepturilor Omului*.
12. Constituția României: din 21-11-1991. In: *Monitorul Oficial al României*, 31-10-2003, nr. 767.
13. Constituția Republicii Moldova: nr. 1 din 29-07-1994. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 29-03-2016, nr. 78/140.

14. Codul Civil al Republicii Moldova: nr. 1107 din 06-06-2002. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 22-06-2002, nr. 82-86/661
15. Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova: nr. 225 din 30-05-2003. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 03-08-2018, nr. 285-294/436.
16. Codul de Executare al Republicii Moldova: nr. 443 din 24-12-2004. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 05-11-2010, nr. 214-220/704.
17. Codul de Procedură Civilă al României: din 01-07-2010. In: *Monitorul Oficial al României*, 10-04-2015, nr. 247.
18. Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului. Aprobata prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11-09-2015.
19. Legea cu privire la statutul judecătorului: nr. 544 din 20-07-1995. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 26-10-1995, nr. 59-60/664
20. Legea cadastrului bunurilor imobile: nr. 1543 din 25-02-1998. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 21-05-1998, nr. 44-46/318
21. Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor: nr. 303 din 28-07-2004. In: *Monitorul Oficial al României*, 13-09-2005, nr. 826.
22. Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești: nr. 87 din 21-04-2011. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 01-07-2011, nr. 107-109 art. 282.
23. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității în sectorul justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia

Cărți electronice

24. BELEI, E., COJUHARI, A., CREȚU, V., DARIE, L., LAVRIC, L., MUNTEANU, A., VOLCOVSCHI, V. *Situații de Drept la Procedura Civilă* [online] Chișinău: CEP USM, 2005, [citată: 10.04.2021]. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Problemar-200534404.pdf>.
25. FODOR, Maria, *Drept procesual civil* [online], București: Universul Juridic, 2014 [citată: 10.04.2021]. Disponibil: https://www.ueb.ro/drept/ebiblioteca/old/sinteza_finala_drept_procesual_civil.pdf.
26. HABJAN BARBORIC V., MARQUES F. C., PABEL K. *Mecanisme de verificare a integrității judecătorilor în procesul selecției și promovării în sistemul judecătoresc din republica moldova* [online] Chișinău: Oficiul Consiliului Europei, 2021 [citată:

- 10.04.2021]. Disponibil: <https://rm.coe.int/eccd-mld-tp3-mechanisms-for-integrity-checking-of-judges-ro/1680a2ff3d>
27. VITKAUSKAS, Dovydas, DIKOV, Grigoriy, *Respectarea dreptului la un proces echitabil în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului Ghid informativ despre protecția drepturilor omului realizat de Consiliul Europei* [online], Strasbourg Cedex: COUNSILIUL Europei, 2012, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: file:///D:/MASTERAT/Teza%20master%20Lupascu%20Zinaida/BIBLIOGRAFIE/PENTRU%20RO%20-%20documente%20pentru%20bibliografie/hb12_fairtrial_rou.pdf

Site-uri web

28. *ACADEMIA.EDU: Our mission is to accelerate the world's research*, Curs1: Ce este dreptul?, ©2021 [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <https://www.academia.edu/lnk-11067651>
29. *AGEPRES.RO: Actualizează lumea. Reforma justiției în Republica Moldova, domeniul în care nu se înregistrează progrese* (Peter Michalko), ©2021, [citat: 10.04.2021] Disponibil: <https://www.agerpres.ro/lnk-42307549>
30. *COTIDIANUL.MD: Știri pentru tine. Adunarea Generală a Judecătorilor, amânată repetat*, ©2021, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <https://cotidianul.md/lnk-33789342>
31. *CSJ.MD: Curtea Supremă de Justiție. Rezumatul hotărârilor relevante ale CEDO*, ©2021, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <http://www.csj.md/index.php/jurisprudenta-cedo1/rezumat-hotararilor-relevante-ale-cedo>.
32. *DREPT WORDPRESS: Justiția este dorința constantă și perpetuă de a da fiecăruia ce i se cuvine. Drept procesual civil (partea generală)*, ©2011-2018, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-procesual-civil-partea-generalala/>.
33. *CRJM.ORG: Drepturi și justiție pentru toți. Publicații/ Drepturile omului*, ©2021 [citat: 10.05.2021]. Disponibil: <https://crjm.org/category/publications/drepturile-omului/>.
34. *JUSTICE.GOV: Dreptatea fără putere este neputincioasă. Puterea fără dreptate este tiranică. Mica reformă a justiției. Direcții strategice și acțiuni prioritare*, ©2021, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=715>
35. *NEWSMAKER.MD: Самые важные новости Молдовы и мира. „Judecătorii nu sunt parte a turmei”*. Livia Mitrofan, despre sistemul justiției din interior, ©2021, [citat: 10.04.2021]. Disponibil: <https://newsmaker.md/lnk-23528109>